

Bijlage 2

Subsidieverordening Bedrijventerrein Oosterweilanden Gemeente Twenterand 2017

Overzicht maatregelen Natuurvriendelijk inrichten

Algemene toelichting

- U kunt voor het natuurvriendelijk inrichten van uw gebouw en bedrijfsterrein een bonus op de Subsidie Duurzaam Bouwen aanvragen. Daarvoor volgt u de subsidieverordening Bedrijventerrein Oosterweilanden Twenterand 2017. Zoals aangegeven in hoofdstuk 3 van die verordening kiest u minimaal 3 maatregelen uit het onderstaande overzicht.
- Voor het thema Natuurvriendelijk inrichten zijn de subsidiecriteria en maatregelenlijsten in samenspraak met Landschap Overijssel ontwikkeld. Bedrijven die deze maatregelen toepassen op een bedrijventerrein of in het stedelijk gebied, dragen zo bij aan de biodiversiteit in hun omgeving.
- Landschap Overijssel beoordeelt de aanvragen voor de Subsidie natuurvriendelijk inrichten, die worden ingediend bij de gemeente Twenterand. Landschap Overijssel heeft ruime ervaring in het adviseren van bewoners en bedrijven in Overijssel over natuur & landschap op hun grond. Bovendien heeft Landschap Overijssel goede kennis van het gebied Oosterweilanden en omgeving. Landschap Overijssel geeft een korte beoordeling van de aanvraag met onafhankelijk advies aan de gemeente.
- De landelijke fiscale regelingen MIA en Vamil bieden ook belastingvoordelen aan bedrijven die maatregelen nemen voor meer biodiversiteit. Mogelijk kunt u daarvan ook gebruik maken. Zie www.rvo.nl: Natuurvriendelijke voorzieningen in de bebouwde omgeving; Vegetatiedak; Gevelbegroeiingssysteem; Muurbegroeiingssysteem; Lichtvervuilingbeperkende buitenverlichting; Infiltratiesysteem.

Overzicht van maatregelen (met uitleg en voorbeelden)

1. Vegetatie (groen op het terrein)

1.1 Kies voor landschapselementen die de biodiversiteit versterken zoals poelen, houtwallen, hagen en bomen o.a. voor de erfscheiding.

Kleine landschapselementen zoals kikkerpoelen, heggen, lanen, bomen, houtwallen hebben vaak een hoge natuurwaarde, doordat veel dieren en planten er beschutting, dekking en voedsel vinden. Lijnvormige landschapselementen, zoals heggen en houtwallen, worden bijvoorbeeld door veel zoogdieren gebruikt als migratieroute. Ook kunnen ze dienen als voortplantingsplaats van amfibieën en insecten. Veel vogels vinden nestgelegenheid in de dichte beplanting. Planten en insecten profiteren optimaal van de het microklimaat dat de landschapselementen bieden.

1.2 Kies voor soorten bomen en struiken uit de inheemse soorten die hier van nature voorkomen

Inheemse bomen en struiken zijn belangrijke dragers van de leefgemeenschappen van planten en dieren. Uitgaande van de zure, droge tot natte zand- en veengrond in het gebied passen soorten uit het volgende lijstje inheemse soorten. Het gaat om struiken en kleine bomen – de besdragende bomen en struiken zijn aangeduid met (B).

Voor droge plekken: ruwe berk, tweestijlige meidoorn (B), eenstijlige meidoorn (B), brem, wilde mispel (B), gewone vogelkers (B), sleedoorn (B), hondsroos (B).

Voor natere plekken: zwarte els, zachte berk, gagel, zwarte en rode bes (B), geoorde wilg, boswilg, Gelderse roos.

1.3 Gebruik zaaimengsels voor bloemrijke (grasland)vegetaties (en maai deze maximaal 2 keer per jaar, voer het maaisel af)

Bloemrijke graslanden zijn rijk aan plantensoorten en geven daarmee kans op een grote rijkdom aan vlinders en insecten. Voor de omstandigheden in Oosterweilanden gaat het om (vrij) algemene soorten planten voor zure zandige/venige voedselarme tot matig voedselrijke grond. Deze zijn goed te combineren met een grassenmengsel voor niet te voedselrijke grond. Alle soorten zijn in de vorm van zaad (en zaadmengsels) te koop.

Voor droge standplaatsen:

Achillea millefolium – Duizendblad
Calluna vulgaris - Struikhei
Campanula rotundifolia - Grasklokje
Centaurea jacea - Knoopkruid
Cerastium arvense - Akkerhoornbloem
Crepis capillaris - Klein streepzaad
Dianthus deltoides - Steenanjer
Echium vulgare - Slangenkruid
Erodium cicutarium - Gewone reigersbek
Galium saxatile - Liggend walstro
Galium verum - Geel walstro
Hieracium pilosella - Muizenoor
Hieracium umbellatum - Schermhavikskruid
Hypochaeris radicata - Gewoon biggenkruid
Jasione montana - Zandblauwtje
Lotus corniculatus - Gewone rolklaver
Ornithopus perpusillus - Klein vogelpootje
Rumex acetosella - Schapenzuring
Sedum acre - Muurpeper
Thymus serpyllum - Kleine tijm
Trifolium arvense - Hazenpootje
Veronica officinalis - Mannetjesereprijs
Viola canina - Hondsviooltje

Voor natte en vochtige standplaatsen:

Achillea ptarmica - Wilde bertram
Ajuga reptans - Kruipend zenegroen
Berula erecta - Kleine watereppe
Butomus umbellatus - Zwanenbloem
Cardamine pratensis - Pinksterbloem
Cirsium palustre - Kale jonker
Comarum palustre - Wateraardbei
Dactylorhiza majalis subsp. praetermissa - Rietorchis
Erica tetralix - Gewone dophei
Eupatorium cannabinum - Koninginnekruid
Filipendula ulmaria - Moerasspirea
Geranium robertianum - Robertskruid
Hypericum maculatum subsp. obtusiusculum - Kantig hertshooi
Lotus pedunculatus - Moerasrolklaver
Lysimachia vulgaris - Grote wederik
Lythrum salicaria - Grote kattenstaart
Mentha aquatica - Watermunt
Persicaria bistorta - Adderwortel
Peucedanum palustre - Melkeppe
Potentilla erecta - Tormentil

Prunella vulgaris - Gewone brunel
Rhinanthus angustifolius - Grote ratelaar
Scutellaria galericulata - Blauw glidkruid
Silene flos-cuculi - Echte koekoeksbloem
Stellaria graminea - Grasmuur
Stellaria palustris - Zeegroene muur
Succisa pratensis - Blauwe knoop
Thalictrum flavum - Poelruit
Trifolium pratense - Rode klaver
Tussilago farfara - Klein hoefblad
Valeriana officinalis - Echte valeriaan
Veronica beccabunga - Beekpunge
Viola palustris - Moerasviooltje
Ajuga reptans - Kruipend zenegroen
Berula erecta - Kleine watereppe
Butomus umbellatus - Zwanenbloem
Cardamine pratensis - Pinksterbloem
Cirsium palustre - Kale jonker
Comarum palustre - Wateraardbei
Dactylorhiza majalis subsp. *praetermissa* - Rietorchis
Erica tetralix - Gewone dophei
Eupatorium cannabinum - Koninginnekruid
Filipendula ulmaria - Moeraspirea
Geranium robertianum - Robertskruid
Hypericum maculatum subsp. *obtusiusculum* - Kantig hertshooi
Lotus pedunculatus - Moerasrolklaver
Lysimachia vulgaris - Grote wederik
Lythrum salicaria - Grote kattenstaart
Mentha aquatica - Watermunt
Persicaria bistorta - Adderwortel
Peucedanum palustre - Melkeppe
Potentilla erecta - Tormentil
Prunella vulgaris - Gewone brunel
Rhinanthus angustifolius - Grote ratelaar
Scutellaria galericulata - Blauw glidkruid
Silene flos-cuculi - Echte koekoeksbloem
Stellaria graminea - Grasmuur
Stellaria palustris - Zeegroene muur
Succisa pratensis - Blauwe knoop
Thalictrum flavum - Poelruit
Trifolium pratense - Rode klaver
Tussilago farfara - Klein hoefblad
Valeriana officinalis - Echte valeriaan
Veronica beccabunga - Beekpunge
Viola palustris - Moerasviooltje

1.4 Kies voor planten speciaal voor bepaalde groepen dieren (besdragende struiken voor vogels; waardplanten voor vlinders; drachtplanten voor bijen)

Vogels eten graag bessen. Zie voor besdragende struiken bijvoorbeeld de bomen en struiken die zijn aangeduid met (B) in de soortenlijst in 1.2. Voor waardplanten zie de lijsten van de vlinderstichting (www.vlinderstichting.nl/lijst-van-waardplanten) en de lijst van bijenplanten (www.drachtplanten.nl) en de bovenstaande lijst voor andere planten. Beperk u tot de inheemse soorten.

2. Natuurvriendelijke voorzieningen aan het bedrijfsgebouw of op het terrein

2.1 Plaats nestgelegenheden voor vogels, vleermuizen of insecten (op/aan het gebouw of op het terrein)

Voor een toelichting op deze maatregelen zie de checklist 'Natuurvriendelijke maatregelen aan gebouwen' van Vogelbescherming Nederland (2009). Voor een digitale checklist voor mogelijkheden zie www.checklistgroenbouwen.nl. Behalve voor vogels (nestkasten, kunstnesten) zijn er aan of rond gebouwen ook prima voorzieningen te treffen voor vleermuizen.

2.2 Gebruik vogelvriendelijke UV-reflecterende beglazing

Transparant glas en spiegelen glas geven vogels de indruk dat er een doorgang is. Ze nemen het glas niet waar en vliegen er tegenaan. De meeste 'raamslachtoffers' vallen op de onderste 12 meter. Glas met een UV-patroon kan voorkomen dat sommige vogelsoorten tegen de ramen aanvliegen. Mensen zien dit UV-patroon niet, maar sommige vogelsoorten wel.

3. Dak en gevel van het bedrijfs gebouw

3.1 Pas een vegetatiedak toe

Vegetatiedaken, ook wel groene daken of sedumdaken genoemd, kunnen veel water opslaan en verminderen zo wateroverlast tijdens hevige regenbuien. Daarnaast heeft een vegetatiedak een goede isolerende werking, het verlengt de levensduur van de onderliggende dakbedekking en verhoogt het rendement van zonnepanelen. Verder zorgt het voor meer groen, wat de biodiversiteit vergroot.

3.2 Pas een gevel- of muurbegroeiingssysteem toe (verticaal groen)

Ook in gevelbegroeiing kunnen vogels nestgelegenheid vinden. Klimop is zo 'n beetje de laatste bloeiende plant in het najaar, en zorgt dus nog heel lang voor nectar voor bijen.

3.3 Pas een grind/kiezel/schelpendak toe (voor bepaalde vogels)

Grind, of een laag kiezels of schelpen, wordt veel gebruikt als dakbedekking. Voor vogels als visdief of scholekster lijken dit soort oppervlaktes op een kiezel- of schelpenstrand. Daardoor zijn deze daken aantrekkelijk voor ze als broedplaats.

4. Waterelementen op het terrein

4.1 Pas een (kleinschalig) helofytenfilter toe

Een helofytenfilter of moerasfilter is een filter dat met behulp van helofyten (moerasplanten) afvalwater zuivert tot een kwaliteit die onschadelijk is voor het milieu. Helofytenfilters worden aangelegd om bijvoorbeeld vijvers of afstromend water van wegen te filteren. Als u zorgt voor een bodemdikte rond de gemiddelde laagste grondwaterstand (GLG), dan is het helofytenfilter ook geschikt als poel voor amfibieën. Zo 'n poel moet namelijk zo diep zijn, dat hij af en toe droogvalt.

4.2 Pas een infiltratiesysteem toe (voor het bufferen en vertraagd en zichtbaar afvoeren van regenwater)

Hierbij kunt u denken aan infiltratiekratten of een infiltratiekom. Combineer dit met een poel voor amfibieën, door een diepte te kiezen, waarbij de kratten of kom af en toe droogvallen. Dit is een bodemdikte rond de gemiddelde laagste grondwaterstand (GLG).

4.3 Pas natuurvriendelijke oevers toe

Deze maatregel wordt gezien als een effectieve en doelmatige manier om het ecologisch functioneren van wateren te verbeteren. De kern van het concept natuurvriendelijke oever is dat er - in tegenstelling tot een civieltechnische harde oever - ruimte wordt gegeven aan de oever. Daardoor kan de oever glooien en kunnen er zich oeverplanten (en dieren) vestigen. Zaai de oevers in met de onder 1.3 genoemde soortenmengsels voor nattere grond.